

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
Навчально-науковий інститут філології і журналістики
Кафедра журналістики

Авторський журналістський проєкт "НЕДИТЯЧІ" (відеоблог)

Просукової Катерини Дмитрівни

студентки IV курсу,

групи 061-20

спеціальність: 061 Журналістика

спеціалізація: 061 Журналістика

ступінь вищої освіти: БАКАЛАВР

Науковий керівник:

Малиш Мирослава Михайлівна,

кандидат філологічних наук, доцент

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Члени комісії: _____

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	3
1.1. Обґрунтування проєкту	3
1.2. Теоретична база	4
1.3. Мета і завдання роботи.....	6
1.4. Джерела фактів	7
1.5. Технічні й програмні засоби	7
1.6. Сфера застосування	8
1.7. Структура журналістського проєкту	8
1.8. Апробація результатів дослідження.....	9
2. СПЕЦИФІКАЦІЯ РОБОТИ	10
2.1. Зображення	10
2.2. Відеоряд	10
2.3. Додатки у телефоні	10
ВИСНОВКИ	11
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	13
ДОДАТКИ	16
АНОТАЦІЯ	32

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Обґрунтування проєкту

У сучасному цифровому світі Інтернет-простір стає нелімітованим полем для розвитку творчості та самовираження. Особливо видатною стає тенденція зростання популярності онлайн-мальовисів – українських художніх творів, що виникають на віртуальних платформах, таких як блоги, форуми, соціальні мережі та інші онлайн-ресурси. Виникнення та поширення цього виду літератури спонукає до необхідності дослідження його композиційно-тематичних особливостей, щоб краще зрозуміти його характер і вплив на реципієнтів.

Назва проєкту "НеДитячі" вказує на те, що комікси - це не лише дитяча розвага. Вони можуть бути глибоким джерелом мудрості, можуть розкривати складні сюжети та обговорювати важливі теми, які цікаві для дорослої аудиторії. Назва символізує переосмислення стереотипів про комікси, їхню роль у культурі та можливості відображення різноманітних аспектів суспільного життя.

Актуальність теми обумовлена зростанням популярності мальовисів в Інтернеті. Ця форма медіапродукту впливає на культурне середовище та потребує дослідження. Проєкт дозволить краще зрозуміти вплив та значення коміксів для читачів.

Новизна проєкту "НеДитячі" полягає в унікальному підході до української культури коміксів. Проєкт присвячений розгляду змістових аспектів, що стосується якостей, сюжетної складової та символізму. Він висвітлює широкий спектр тем - від історії коміксів до їх використання у документалістиці. "НеДитячі" також допомагає будувати спільноту та обмінюватися ідеями, створюючи платформу для активної взаємодії з аудиторією через коментарі та дискусії. Усі ці аспекти роблять проєкт

важливим джерелом інформації та відкривають нові простори для рефлексії про українську культуру коміксів.

Використання відеоформату на YouTube є доцільним, оскільки це один із найпопулярніших медіаформатів серед різних вікових категорій. YouTube надає можливість легкого доступу до контенту та його поширення, а також взаємодії з аудиторією через коментарі та обговорення.

Апробація результатів дослідження. Окремі положення й результати наукового пошуку викладені в повідомленнях на круглому столі «Антиколоніальний дискурс у сучасному науково-медійному просторі України як передумова реінтеграції Криму» у межах II Міжнародної науково-практичної конференції Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського до 105-ї річниці від заснування університету (19 жовтня 2023 р., м. Київ); на X Міжнародній науковій конференції «Лінгвалізація світу» (23–24 травня 2024 р., м. Черкаси).

Ідейно-смісловий задум проєкту "НеДитячі" полягає у підвищенні обізнаності аудиторії про те, що українська культура коміксів є важливою частиною національної та світової мистецької спадщини. Проєкт не лише представляє огляд та аналіз коміксів, але й підкреслює їхню важливість як засобу відображення соціальних, культурних та історичних реалій. Досліджуючи широкий спектр тем від історії коміксів до сучасних тенденцій, "НеДитячі" допоможе людям зрозуміти розмаїття та важливість коміксів як мистецького втілення. Крім того, зосереджуючись на українському контексті, проєкт підкреслює унікальність і цінність вітчизняного комікс-мистецтва. Таким чином, журналістські матеріали проєкту сприяють не лише популяризації українського коміксу, а й розширенню культурного розмаїття та поглибленню розуміння його місця у сучасному світі.

1.2. Теоретична база

Теоретична база проєкту "НеДитячі" ґрунтується на декількох ключових аспектах, що визначають методологію та підходи автора до роботи над матеріалами. В основі проєкту лежать методи типологічного, класифікаційного і порівняльно-історичного аналізу, що дало змогу виявити спільне й відмінне у розвитку комікс-індустрії різних країн і певним чином класифікувати українські малюнки. Досліджується історія розвитку коміксів, їхню роль у суспільстві та вплив на культурний контекст.

Обрана тема для журналістського проєкту пов'язана з попереднім досвідом та інтересами, які сформувалися ще під час навчання. Написання курсової роботи на тему "Композиційно-тематичні особливості українських онлайн-малюнків" на третьому році навчання відображає зацікавленість у сучасних медійних форматах та культурному впливі Інтернету.

Під час написання курсової роботи було проведено аналіз онлайн-малюнків з урахуванням їхньої композиційної та тематичної специфіки. Це дозволило отримати глибше розуміння того, які тенденції притаманні українським онлайн-малюнкам, які теми та мотиви вони використовують, а також як ці медійні формати впливають на аудиторію.

Першочергово постало завдання засвоїти навички знімання та монтажу відео. Це є важливим етапом у створенні якісного відеоконтенту, особливо на сучасному медійному ринку.

Для досягнення цієї мети використовувалися різні ресурси та методи. У процесі вивчення основних принципів та техніки знімання та монтажу було переглянуто декілька відеоуроків на платформі YouTube. Зокрема, основні принципи монтажу на телефоні було засвоєно за допомогою каналу [Академія суспільного мовлення](#) [26]. Також цей ресурс допоміг з роботою з мікрофоном і освітленням. Додатково, у процесі ознайомлення з монтажем відео були опрацьовані навчальні матеріали з ресурсу [Wave.Video](#) [25].

Першими кроками у роботі стало опрацювання цікавих тем і перегляд матеріалів на схожу тематику. У процесі ознайомлення з подібними творчими проєктами виявила плюси і мінуси кожного. Зокрема, ютуб-канал «Третя

паралель» готує якісні матеріали про комікси, але він не цілком спрямований на український ринок [22]. Схожа ситуація з каналом «MariAm Blog». Авторка каналу Мар'яна Янкевич створює якісний та пізнавальний контент, але здебільшого це саме огляди й аналіз коміксів, у тому числі і закордонних. Натомість метою нашого проєкту стало дослідження саме українських мальовисів в нашому мистецькому просторі.

1.3. Мета і завдання роботи

Мета проєкту полягає у створенні платформи, яка не лише пропагує комікси, а й сприяє розвитку інтересу до них. Цей проєкт має на меті підвищити обізнаність реципієнтів про різноманітність жанрів та серій коміксів, надати їм доступ до актуальної інформації про нові випуски, важливі події та тенденції у світі мальовисів. Крім того, канал ставить перед собою завдання забезпечити об'єктивний аналіз мальовисів, допомагаючи аудиторії краще розуміти сюжети, мистецьку цінність та особливості творчості авторів. Важливою складовою мети є активна взаємодія з аудиторією, створення спільноти, де поціновувачі мистецтва мальовису можуть обмінюватися думками, враженнями та рекомендаціями. Крім того, проєкт спрямований на розвиток читацької культури та критичного мислення серед глядачів, надаючи їм можливість активно аналізувати та розуміти комікси як мистецький та літературний продукт.

Завданнями для досягнення мети проєкту стали:

1. Проведення комплексного аналізу історії, жанрів, тематики та художніх особливостей українських коміксів.
2. Створення відеоматеріалів, які цікаво та доступно розкажуть глядачам про українські комікси, їхніх авторів та важливі аспекти комікс-культури.
3. Набуття практичних навичок відеомонтажу і роботи з відео.

4. Створення платформи для взаємодії з аудиторією через коментарі, обговорення та соціальні мережі, сприяючи формуванню спільноти любителів українських коміксів.

Об'єктом дослідження для цього проекту є медійне відображення мальовисів. У проекті досліджується такий вид подання інформації як комікс. Це охоплює різноманітність жанрів, серій, авторів та видавництв, а також культурні, соціальні та економічні аспекти індустрії. Глибина та широта об'єкта дослідження можуть варіюватися від конкретного аналізу окремого коміксу до вивчення глобальних тенденцій у комікс-індустрії.

1.4. Джерела фактів

Для журналістського проекту "НеДитячі" були використані різноманітні джерела фактів. Серед них є самі комікси та графічні романи, які надають інформацію про їхніх авторів, історію створення, художній стиль та сюжет.

Для здобуття додаткової інформації про комікси використовувалися інтерв'ю та подкасти з їх авторами. Було опрацьовано такі матеріали як: Баляндраси (подкасти на ютуб-каналі «Третя паралель»), окремі матеріали на ютуб-каналі LVIV MEDIA, документальний фільм про український мальовис від Суспільне.Культура тощо [22, 14].

Задля здобуття більшого обсягу теоретичних знань про мальовис було опрацьовано і проаналізовано вебсайти присвячені коміксам, а саме: UA Comix, Читомо та MAL'OPUS.

У процесі підготовки матеріалів використовувалися роботи таких науковців: Д. Белова, О. Гудошник, О. Колісник, Н. Космацької та інших [1, 2, 5, 6, 7, 10, 11]

1.5. Технічні й програмні засоби

Проект було створено за допомогою телефону «Iphone XS», «Iphone 7» та ноутбуку «Asus».

Для знімання відео використовувався застосунок «Камера». Коли необхідно було записати закадровий голос використовувався застосунок «Мікрофон».

Для монтажу відео використовувався безплатний відеоредактор «Splice».

Для створення описової частини проєкту було використано «Microsoft Word» і «Google Docs». Також використовувався ресурс для перефразування тексту «Neural Writer» і вебсайт «LanguageTool» для перевірки орфографічних, стилістичних та лексичних помилок.

Для пошуку додаткових матеріалів для відео, таких як фото чи відео, використовувалися такі вебсайти: «Yakaboo» для пошуку обкладинок і фрагментів коміксів, «Youtube» для пошуку додаткових супровідних відео, «Freepic» для пошуку безкоштовних фото.

1.6. Сфера застосування

Журналістський проєкт "НеДитячі" має широкий спектр застосування в різних сферах. По-перше, він сприяє культурній освіті, допомагаючи глядачам краще розуміти та оцінювати комікси як мистецький та літературний продукт. Це особливо важливо для розвитку культури читання та критичного мислення. По-друге, проєкт сприятиме культурним дослідженням і допоможе проаналізувати різні аспекти культури коміксів в українському контексті. По-третє, "НеДитячі" можуть бути використані як платформа для сприяння промоції, поширенню та дистрибуції українських коміксів на міжнародному рівні. Крім того, проєкт також є актуальним для медіаосвіти й може навчити аудиторію ідентифікувати та аналізувати інформацію в медіаконтенті. Таким чином "НеДитячі" не лише популяризує комікси, а й робить внесок у розвиток культурного, освітнього та медійного секторів.

1.7. Структура журналістського проєкту

Журналістський проєкт подано у формі каналу на платформі «YouTube».

Проєкт складається з 3 відео:

1. "Історія українського мальовипису: від початків до сучасності" – відеоролик, де розповідається історія виникнення українського мальовипису, етапи розвитку. Аналізуються причини занепаду у певний період, а згодом набуття популярності.

2. «Мальована реальність: дослідження мальовипису як засобу документалістики» – відеоролик, де проводиться дослідження використання мальовипису як засобу документалістики й рефлексії та наводяться приклади таких коміксів.

3. «Супергеройський всесвіт у творах українського мальовипису» – відеоролик, де автор досліджує існування українського супергерою у мальовиписах і перспективи розвитку жанру.

СПЕЦИФІКАЦІЯ РОБОТИ

2.1. Зображення

У журналістському проєкті «НеДитячі» було використано невелику кількість зображень, які здебільшого є обкладинками або загальнодоступними фрагментами з коміксів. Пошук обкладинок здійснювався на вебсайті YakaBoo, який є однією з найбільших в Україні Інтернет-книгарень. Окремі приклади, такі як, наприклад обкладинка мальовису «Кіборги», були запозичені з офіційних сайтів видань. Також, у відеоролиці присутні скриншоти, наприклад ля презентації відгуків про певний мальовис.

2.2. Відеоряд

У матеріалах проєкту «НеДитячі» присутній супровідний відеоряд, який допомагає візуалізувати картинку і зробити відео більш динамічним. Добір і пошук відео відбувався на платформі «YouTube». Під кожним відео у відеороликах вказано посилання на автора матеріалу.

2.3. Додатки в телефоні

У процесі створення матеріалів було використано такі додатки:

1. Splice – для монтажу відеороликів.
2. Snapseed – для редагування фото і картинок.
3. YouTube – для завантаження і публікації матеріалів.
4. Google Docs – для створення описової частини проєкту.
5. Google Chrome – для пошуку матеріалів для відео.
6. Камера – для знімання матеріалу.
7. Нотатки – для запису ідей і текстів відео.

ВИСНОВКИ

У рамках проєкту було проведено аналіз історії розвитку української коміксної культури, її жанрів, тематики та основних характеристик. Було виявлено, що українські комікси відрізняються багатством сюжетів, різноманітністю стилів та великим творчим потенціалом. Крім того, було розглянуто вплив українських коміксів на формування суспільної свідомості, а також їхню роль у розвитку мистецтва та літератури.

У процесі створення проєкту була проведена класифікація та групування коміксів за різними критеріями, що мала велике значення як для проєкту, так і для аудиторії. Класифікація дозволила краще зрозуміти специфіку різних типів коміксів та адаптувати свій контент до потреб різних груп глядачів. Групування коміксів також допомогло покращити структуру та логіку відеоматеріалів на каналі, що зробило їх більш доступними та зрозумілими для глядачів. Крім того, це сприяло підвищенню інтересу аудиторії, оскільки контент став більш націленим на їхні індивідуальні інтереси.

Додатково, в процесі роботи над проєктом "НеДитячі" було виявлено і проаналізовано ключові тенденції та інновації в українській комікській сцені. Були виявлені нові тенденції у розвитку жанру, такі як зростання популярності графічних романів, розвиток фантастичних та науково-фантастичних коміксів, а також поява нових творчих форматів та колаборацій між художниками та письменниками.

Автор проєкту особисто оволодів навичками створення відеоматеріалів, здійснив обробку та монтаж відео, що дало йому необхідні інструменти для створення високоякісного контенту. Цей етап розвитку компетенцій дозволив втілити свою творчу ідею у життя та підвищити професійний рівень.

Розвиток технологій, місцевих творців та зростання популярності серед молоді грають важливу роль у розвитку комікс-культури в Україні. Цифрові технології створюють нові можливості для самовираження молодих творців,

які використовують Інтернет та соціальні мережі для створення та поширення власних коміксів.

На мою думку, проєкт "НеДитячі" сприятиме формуванню нової аудиторії для українських коміксів, а також розширенню географії їх поширення. Завдяки цьому проєкту багато глядачів отримають можливість ознайомитися з багатою та різноманітною культурою українських коміксів та збагатити свої знання у цій галузі.

Проєкт "НеДитячі" є важливим кроком у популяризації та розвитку української коміксної культури. Він допоміг виявити багатоцінний та різноманітний творчий потенціал українських художників та письменників, а також сприяв розвитку медійної сфери країни. Завдяки цьому проєкту багато глядачів зможуть краще ознайомитися з українськими коміксами та зрозуміти їхню важливу роль у культурному житті країни. Цей проєкт має потенціал для подальшого розвитку та розширення своєї аудиторії, і його результати можуть стати важливим внеском у розвиток української медійної та культурної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Белов, Д. Видова і жанрова специфіка коміксу в Україні. In: Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. №5. 2020. С.29–42. (дата звернення 18.03.2021). URL: <https://doi.org/10.31866/2616-7654.5.2020.205728> (дата звернення: 28.05.2024)
2. Белов Д. Комікс як продукт інформаційної культури. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2018. Вип. 49. С. 71–88.
3. Бовсуновська К. Російські школярі отримують пропагандистські комікси про "бандерівців" і "героїв СВО". Веб-сайт : УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/russianworld/rosiyska-propaganda-v-rf-budut-rozdavati-komiksi-pro-banderivciv-12618705.html> (дата звернення: 28.05.2024)
4. Горlach П. "Книжка про блекаут створювалась у блекаут": у Києві презентують комікс про спротив темряві. Веб-сайт : Суспільне Культура. URL: <https://suspilne.media/culture/491737-knizka-pro-blekaut-stvoruvalas-u-blekaut-u-kievi-prezentuut-komiks-pro-sprotiv-temravi/> (дата звернення: 28.05.2024)
5. Гудошник О. Комікс в українському комунікаційному просторі. Вісник Дніпропетровського національного університету. Серія: «Соціальні комунікації». Т. 25. Вип. 12 (2017) С. 19–24
6. Гудошник О., Бучарська І. Медіальність українського документального коміксу під час війни. Вісник Національного університету "Львівська політехніка": журналістика. 2023. Вип. 1(5). С. 70–79
7. Гудошник О. Про український документальний комікс. Веб-сайт : Дзеркало тижня. URL: <https://zn.ua/ukr/ART/mizh-herojikoju-i-posttravmoju.html> (дата звернення: 28.05.2024)
8. Історія українських коміксів. Веб-сайт : Uncomics. URL: <https://uncomics.com/ukranian-comics/> (дата звернення: 28.05.2024)

9. Крикуненко С. Ретроспективний аналіз коміксу як об'єкта дослідження українських і зарубіжних науковців. Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. Випуск 9. С 166–176
10. Колісник О. В. Специфіка сучасних коміксів: традиції та інновації. Графічний дизайн в інформаційному та візуальному просторі : монографія / за заг. ред. М. В. Колосніченко. Київ : КНУТД, 2022. С. 16–34.
11. Космацька Н. Нарис з історії виникнення і становлення жанру коміксу. Вісник Львівського університету. Серія іноземні мови. 2012. Випуск 19. С. 141–147
12. Лиса, І. В. Структура українського коміксу як окремого медіа повідомлення. Вітражі. 2020. Вип. 7. С. 59–62.
13. Макклауд С. Зрозуміти комікси. Невидиме мистецтво. Київ, 2019. 224 с.
14. Мальовані історії про війну. Суспільне культура. Веб-сайт : YouTube. URL: <https://youtu.be/sNrmkkDbJ54?si=ReApzyCEiob4R4jO> (дата звернення: 28.05.2024)
15. Мотузюк Д. Історія коміксів. Веб-сайт : Ключ. URL: <https://chl.kiev.ua/key/Books/ShowBook/625> (дата звернення: 28.05.2024)
16. Назарова Є. «Укрмен» та інші супергерої. Як розвивається українська індустрія коміксів. Радіо Свобода. 2018. 06 грудня. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/yak-rozvyvayetsya-ukrayinska-industriya-komiksiv/29641200.html> (дата звернення: 28.05.2024)
17. Нановська В. Мистецька версія репортажу. Як Inker візуалізує історії через соціальний мальопис. Веб-сайт : Медіамейкер. URL: <https://mediamaker.me/mysteczka-versiya-reportazhu-yak-inker-vizualizuye-istoriyi-cherez-soczialnyj-malopys-2559/> (дата звернення: 28.05.2024)

18. Насалевич Т., Рябуха Т., Лопушанський І. Становлення коміксу як жанру сучасної літератури. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Том 31 (70). № 4. Ч. 3, 2020.
19. Поліковська Ю. Комікси як медіаосвітня практика: як допомогти дітям пройти досвід війни та розвинути критичне мислення. Веб-сайт : Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/33221/2023-10-16-komiksy-yak-mediaosvitnya-praktyka-yak-dopomogty-dityam-proyty-dosvid-viyny-ta-rozvynuty-krytychne-myslennya/> (дата звернення: 28.05.2024)
20. Різун В., Скотникова Т. Методи соціальнокомунікаційних досліджень. Наукові записки Інституту журналістики, 2013. Том 52. С. 49 – 53.
21. Серія коміксів “Пес Патрон та його пригоди”. Веб-сайт : UNICEF Спільно. URL: <https://spilnoteka.org/seriya-komiksiv-pes-patron-ta-jogo-prygody/> (дата звернення: 28.05.2024)
22. Третя Паралель. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/channel/UChKWD7MgQ4EPFtrlIqurdQ> (дата звернення: 28.05.2024)
23. Троян Т. Г. Формування комікс-культури: переваги, функції, значення. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». 2018. № 7 (1). С. 22–26.
24. Чорна О. Комікси воєнного часу: героїчні історії пересічних людей. Веб-сайт : Детектор медіа. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/31752/2023-04-23-komiksy-voennogo-chasu-geroichni-istorii-peresichnykh-lyudey/> (дата звернення: 28.05.2024)
25. How to Add a Voice-Over to Your Video Online. Веб-сайт : Wave.Video. URL: <https://wave.video/blog/how-to-voice-over-a-video/>
26. Public Media Academy. YouTube/ URL: <https://www.youtube.com/channel/UC7MmAANFv8dTcTH4gAPG3qg> (дата звернення: 28.05.2024)

ДОДАТКИ

Додаток А

Перелік власних матеріалів

1. НеДитячі. Історія українського мальовипису: від початків до сучасності, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XRY5b8Jx8ZU> (дата звернення: 28.05.2024).

2. НеДитячі. Мальована реальність: дослідження мальовипису як засобу документалістики, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bTPJohKkPvI> (дата звернення: 28.05.2024).

3. НеДитячі. Супергеройський всесвіт у творах українського мальовипису, 2024. YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5EXvxOg6svE> (дата звернення: 28.05.2024).

Обкладинки для відеоматеріалів

Рис. Д.1. Обкладинка до відеоролику «Мальована реальність: дослідження мальовису як засобу документалістики»

СУПЕРГЕРОЙСЬКИЙ ВСЕСВІТ В УКРАЇНСЬКИХ МАЛЬОПИСАХ

Рис. Д.2. Обкладинка до відеоролику «Супергеройський всесвіт у творах українського мальовису»

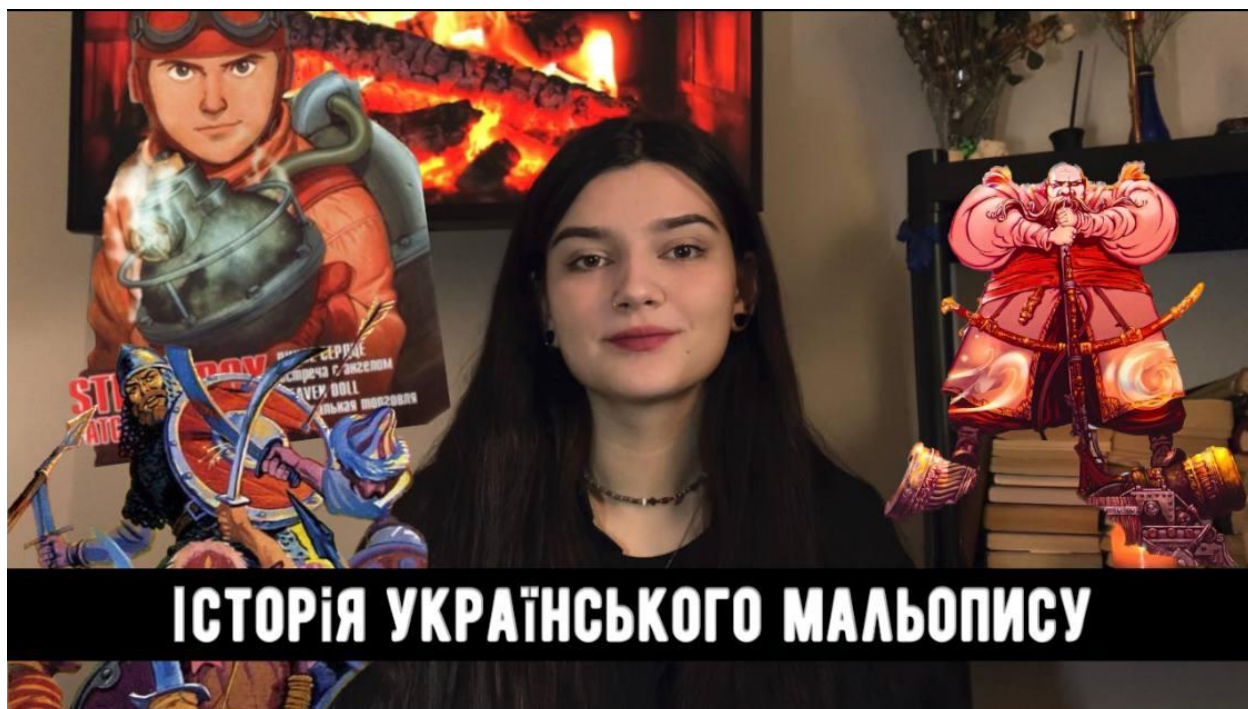

Рис. Д.3. Обкладинка відеоролику «Історія українського мальопису: від початків до сучасності»

1. Історія українського мальовису: від початків до сучасності

Мальовис - один з найдавніших видів мистецтва, який використовувався з часів античності для відображення дійсності та вираження ідей та ідеалів. Його важливість у сучасному світі не втрачає своєї актуальності, особливо в контексті рефлексії та документації. У цьому відео ми пропонуємо зосередитися на карикатурі як ефективному способі рефлексії та документації.

Сьогодні ми не будемо говорити про комікс як адаптацію класичної прози, але такі видання беззаперечно заслуговують на увагу. Зокрема, «Герой поневолі» (2014) Міхая Тимошенка і Кирила Горішного – двотомна графічна адаптація історичної повісті Івана Франка. Або «Тарас Бульба» (2022) Костянтина Сулими, відомого своїм важливим для національного мальовисознавства витвором «Буйвітер» (1995).

З моменту здобуття Україною незалежності зростає інтерес до історії країни та її героїчного минулого. Українці стали більше цінувати історію та культуру своєї країни, що знайшло своє відображення в медіа, в тому числі і в мальовисах.

Історію розвитку українського мальовису можна умовно поділити на три етапи.

Розпочнемо з того часу, коли Україна лише здобула свою незалежність. У цей період з'явилися перші українські комікси, які відтворювали національних героїв та історичні події. Популярними були картини із зображенням історичних подій, козаків і київських князів.

Першим ексклюзивом українського коміксу вважають «Шовкова Держава» Фелікса Добріна видавництва «Дніпро» у 1990 році. У тому ж році виходить історична повість від Сергія Позняка «Облога Києва печенігами» видавництва «Україна». В коміксі описана вигадана історія про мужнього юнака, який врятував столицю у 968 році від печенігів. Сергій Позняк також

намалював «Бій богатирів» видавництва «Хортиця» у Києві. Обкладинка була оформлена українською та англійською мовами, що дуже звично для того часу, а ілюстрацій стало значно більше.

Яскравим прикладом коміксу про козаків є «Марко Пиріг, Запорожець – як Пиріг став Пирогом» – комікс 1992 року, видавництва «Козаки» (Київ) намальований Олександром Гайдученко. У ньому розповідається історія героя Марка Пирого, та його подорож до Запорізької Січі (фортеці). Більш сучасним прикладом є «Чуб: Зоряна байка про козака Чубенка» графічна новела Олександра Ком'яхова про козака Чубенка, що поєднує українську минувшину, сьогодення та альтернативний фантастичний світ.

Не можу не згадати культовий український мальопис «Буйвітер» створений українським графіком Констянтином Сулимою і виданий у 1995 році. Це чудовий твір мистецтва, який втілює в собі сильну духовну спадщину України. Кожна сторінка пропонує читачеві зануритися у світ козацтва, де герой Буйвітер – справжній лицар і захисник своєї землі. У 2022 році комікс було перевидано і ще більше читачів дістали змогу оцінити класику українського мальопису.

У 2000-х рр. з появою Інтернету комікси починають набувати популярності в Україні та починається новий етап розвитку вітчизняної індустрії мальопису.

Цей період розвитку мальопису відзначається передусім змінами у змісті та формі, а також зростанням популярності самого жанру. Вперше після набуття незалежності України, кількісні показники коміксів зросли, що призвело до формування культури масового споживання мальопису та його становлення. У цей період на українському ринку з'являється американський комікс зі своїми жанрами, такими як супергероїка, бойовик, вестерн тощо. Російська мова стає неофіційною мовою мальопису, задня розширення аудиторії. Це стимулювало зміну стилю та наповнення коміксів. Автори, мотивовані споживачами та вимогами ринку, починають експериментувати з темами ідеями та створювати якісний контент, який часто віддзеркалює

масову культуру або є адаптацією зарубіжних коміксів на тлі тогочасних потреб і смаків аудиторії.

У 2003 році сталося значне досягнення в українській комікс-індустрії: вийшов перший український журнал під назвою "K9", що був єдиним щомісячним виданням з малюнками на тему гік-культури. Цей журнал відкрив можливість молодим авторам публікуватися та здобути шанувальників серед прихильників манги та коміксів. Хоча журнал був російськомовним, він став центром комікс-культури в широкому розумінні. В "K9" представлені мальовані історії художників з різних країн, статті про фільми, аніме та мультфільми, біографії відомих художників і інтерв'ю з зірками мистецтва. Це видання дозволило значно підвищити популярність манги та коміксів, роблячи їх впливовішими в галузі.

І нарешті переходимо до третього етапу розвитку українського мальованого мистецтва, який назвемо «Сучасність». Він охоплює період з початку 2010-х років і до сьогодні.

Після закриття журналу «K9» у 2009 році українська комікс-культура знову як у воду канула. окремі автори створювали мальовані твори, але це не було прибутковим і мало популярність лише у тісних колах поціновувачів.

У 2012 році постає нова спроба популяризувати графічні новели – роман-блокбастер «Даогопак» від Nebeskey. Історія в трьох томах: «Анталійська гастроль», «Шляхетна любов», «Таємниця Карпатського Мольфара». За метою авторів, видання мало розповісти про легендарні українські міфи. Читача нерідко приваблює коли він може впізнати себе у головних героях. Саме так сталося із «Даопагом», де українці бачили себе героями.

До 2014 року українська культура коміксів була нішевим явищем. Однак відтоді цей тренд набирає обертів.

«В 2014 році, коли дуже багато людей відмовилось від російських видань і захотіло саме україномовної і української літератури, і коміксів – це, думаю, вплинуло сильно. В 14-му році почали проводити Київський Comic

Con (ред. – аналог відомих американських фестивалів для фанатів коміксів) і людей ставало все більше, які цікавились цією культурою, цим мистецтвом» – каже з цього приводу Денис Скорбатюк, організатор перекладацької спільноти «Студія Ворон» у коментарі для «Радіо свобода».

Очевидно, що не останню роль у цьому відіграв новий характер агресії путінського режиму проти нашої країни та світу загалом, заснований на комунікаційному та контентному впливі.

Першим мальописом про війну був «Звитяга. Савур-Могила» Дениса Фадєєва, виданий у 2015 році. Пізніше організація «Вірні традиціям» створила серію коміксів «Кіборги» на основі реальних спогадів бійців – захисників Донецького аеропорт. Комікси потроху ставали частиною української культури. Ще одним прикладом видання, сюжет якого побудований на життєвих воєнних ситуаціях є мальопис «Діра» Сергія Захарова. Після того, як Захаров заснував артпроект "Мурзилка" та опублікував карикатури на окупаційну владу, його заарештували, замкнули в підвалі та неодноразово імітували розстріл. Після виходу з катівні художник намалював те, що відбувалося з ним та іншими в'язнями, а письменник Сергій Мазуркевич записав усе з вуст Захарова.

Сьогодні великою популярністю в українських мальописах користується суспільно-політична тематика. Характерною особливістю сучасних українських коміксів є націонал-патріотичне спрямування і певною мірою заполітизованість як відгук на події, що розгортаються в країні. З початком воєнних дій на території нашої країни набули поширення історичні комікс-історії, що розкривають проблеми української культури та становлення українців як національно свідомої нації.

На думку дослідниці Ірини Лисої найчастіше тематика українських коміксів стосується подій війни. Це зумовлено, тим, що останні роки тема збройного протистояння кожного дня висвітлюється на каналах українського телебачення та на шпальтах газет. Саме через тривалість військового конфлікту в Україні та постійні новинні сюжети, що стосуються війни, почали

виникати нові форми подачі медіаповідомлення, для того аби зняти інформаційний стрес.

Тематика сучасних українських мальовписів доволі широка та зорієнтована на різні вікову категорію читачів. Це здебільшого графічні історії, сповнені політичними й патріотичними сенсами, сюжети яких віддзеркалюють знакові історичні події й постаті, через міфи й легенди розкривають культурну спадщину нашого народу. Вітчизняні комікси набувають вагомого суспільного значення, адже їхній контент суголосний з актуальними соціальними, політичними та економічними проблемами.

2. Мальована реальність: дослідження мальовпису як засобу документалістики

У попередньому відео ми вже з Вами познайомилися з особливостями сучасного мальовпису. Сьогодні пропоную нам розглянути комікс як спосіб документалістики у сучасному культурному просторі.

Комікс — це унікальний спосіб вираження особистого бачення та емоцій авторів. За допомогою кольору, форми та композиції автор може передати свої почуття та враження від побаченого. Це робить малюнок не лише засобом візуального вираження, але й особистим способом мислення про світ. У комікс-культурі графічне відтворення надзвичайних і трагічних подій, що ґрунтується на свідченнях, вважається документальним коміксом. За останні роки цей жанр поширився по всьому світу, сформувалася потужна академічна група дослідників документального коміксу, а типологічна структура жанру збагатилася новими піджанрами та міжжанровими утвореннями.

Майже кожна розмова про комікси традиційно починається зі стереотипного трактування жанру як веселого та легковажного. Дійсно, у більшості людей комікси асоціюються з дитячими фантастичними історіями та стереотипними історіями про супергероїв. Проте сьогодні комікси в Україні популярні не як історії про супергероїв, а як історії про наше життя.

На думку дослідниці Оксани Гудошник соціально-політичний фактор 2014-го і наступних років вплинув на загальний тон українського коміксу. Сподіваємося, легкість, розважальність, іронічний тролінг не зникнуть і надалі. А на часі — фантастика, героїка, хорор, альтернативна історія, стимпанк і документальні жанри.

Як перший приклад хотілося б розглянути мальописи, що створені на основі інтерв'ю з очевидцями. Це унікальний підхід до документування дійсності і вираження глибоких почуттів і думок. У процесі створення такого коміксу журналіст бере інтерв'ю у свідків або учасників події. Потім вони передають їх автору, який створює сценарій коміксу.

Почнемо з зарубіжних коміксів, які розповідають про трагічні сторінки історії.

Перше, що згадують коли чують вираз «документальний комікс» – це знаменитий «Маус» художника та письменника Арта Шпігельмана. Це єдиний мальопис, який отримав престижну Пулітцерівську премію. Книги Шпігельмана перекладені на 18 мов, їх вивчають у школах та університетах. «Маус» розповідає про події Голокосту та фокусується на поневіряннях польських євреїв.

Усіх героїв автор зобразив у вигляді антропоморфних тварин. Наприклад, самі євреї постають у вигляді мишей, німці — котів, американці — собак тощо. Причому зовні персонажі схожі один на одного, відрізняються хіба що одягом. На думку самого Шпігельмана, такий спосіб мав показати абсурдність стереотипного сприйняття цілих народів.

Ще одним прикладом документального коміксу є «Одна весна у Чорнобилі». Автор цього графічного роману, художник Еманюель Лепаж поїхав у двотижневу мандрівку Чорнобильською зоною відчуження, аби створити репортаж з пустки, яку залишила по собі трагедія. Натомість він знайшов там природу. комікс заснований на розповідях жителів Зони відчуження і показує нам життя вцілілих людей та їх нащадків, які живуть на забрудненій радіацією землі.

Книга видана за кошти гранту інституційної підтримки та за підтримки Програми сприяння видавничій справі «Сковорода» Посольства Франції в Україні та Французького інституту в Україні.

В обох прикладах ми бачимо, як автор розповідає історію, свідком якої сам не був, але завдяки допитливості й наполегливості отримав вичерпну інформацію для опису подій. Такі комікси цілком виконують роль документальних, нагадуючи нам про трагічні події, аби зберегти їх у пам'яті, щоб більше не повторювати.

Пропоную ознайомитися з кількома українськими мальописами, які також створені на основі спогадів очевидців.

Перший у серії - "Кіборги" - розповідає про героїчну оборону Донецького аеропорту бійцями 3-го окремого полку спеціального призначення.

Серію коміксів випускає громадська організація "Вірні традиції", яка була заснована у 2016 році українськими військовими, волонтерами та активістами для протидії російській агресії, особливо на розвідувальному фронті.

Комікси створюються молодими українськими художниками, які працюють безпосередньо з українськими військовими та консультуються з ними, щоб зробити історії максимально документальними.

Варто згадати про журнал соціального мальопису ІНКЕР. Всі історії висвітлені в цьому журналі правдиві. Журналісти шукають історії, які яскраво демонструють недосконалість світового суспільства, опитують учасників подій, проводять глибокі інтерв'ю, збирають фото та відеосвідчення. А сценаристи та ілюстратори створюють мальописи.

«Ми нічого не додаємо і не видумуємо. Цей журнал – абсолютний графічний нон-фікшн. Єдиний фільтр, через який ми пропускаємо історії, це мистецька рефлексія. Кожен художник має право намалювати історію так, як він її відчув, зберігаючи, однак, документальну точність у зображенні

головних героїв та основних локацій, де вона відбувалася» – з вебсайту видання INKER.

Журнал Inker зосереджується на соціальному мальовисі та випускає раз на місяць номер з графічними новелами на реальних подіях. Кожен номер має свою тематику: «Маріуполь», «Незламні. Цивільні на війні», «Азовсталь», «Партизани», «Полонені», «Кохання на війні», «Евакуація», «Жінки на війні», «Територіальна оборона». Тож, на мою особисту думку ІНКЕР беззаперечно є визначним представником документального українського мальовису.

Згаданий нами підхід до документування подій за допомогою коміксів дозволяє зберегти деталі та емоції, які інакше були б втрачені в тексті або фотографіях. Завдяки поєднанню візуальних і вербальних елементів читачі можуть краще зрозуміти суть подій та відчутти їхню емоційну силу. Такі комікси можуть стати не лише фіксацією конкретної історичної події, а й потужним витвором мистецтва, що зміцнює зв'язок між документалістикою та мистецтвом.

Документальні комікси — це унікальний спосіб фіксації трагічних подій та їхнього впливу на суспільство, адже вони поєднують елементи правдивої історії з візуальними образами, які передають емоції та глибину пережитого. Коли художники переживають або рефлексують над трагічними подіями, їхня робота стає не лише способом відтворення фактів, але й засобом вираження власних почуттів і реакцій.

Варто розглянути мальовиси, автори яких самі були учасниками подій, і беззаперечно найяскравішим прикладом на мою думку є «Діра» Сергія Захарова. Про цю історію ми вже згадували в попередньому відео, але її трагічність і емоційність не дає пройти повз. Після того, як Захаров заснував артпроект "Мурзилка" та опублікував карикатури на окупаційну владу, його заарештували, замкнули в підвалі та неодноразово імітували розстріл. Після виходу з катівні художник намалював те, що відбувалося з ним та іншими в'язнями, а письменник Сергій Мазуркевич записав усе з вуст Захарова.

У травні 2023 року у Києві вперше презентували мальовис "БЛЕКАУТ. Хроніки нашого життя під час війни росії проти України" від Ані Іваненко та Жені Полосіної. За словами авторок, ідея створити таку книгу виникла під час постійних відключень світла в Україні, бо довелося стати свідками історій про лікарів, які продовжували приймати пацієнтів, про рідкісні рослини Національного ботанічного саду, яким не вистачало тепла, про енергетиків, які безперервно лагодили трансформатори та відновлювали мережі. "Блекаут" — це своєрідна документація і хроніка досвіду, який ми отримали цієї зими, а разом з тим — присвята мужності українців.

Психологічний вплив таких коміксів може бути значним як для художника, так і для глядача. Процес створення може бути своєрідною формою терапії для художника, дозволяючи йому висловити свої почуття і переживання через експресивне мистецтво. Через творчий процес вони можуть глибше відчувати свої емоції та знайти шляхи подолання трагедії. Той факт, що митець робить свій внесок у терапевтичний процес і сприймається аудиторією як прояв його емпатії та рефлексії, робить його потужним інструментом у сучасній документалістиці та мистецтві.

Документальний живопис є не лише засобом художнього вираження, але й потужним інструментом рефлексії та документування. Художники можуть відтворювати свій внутрішній світ, документувати історичні події та спонукати суспільство до обговорення важливих питань. Таким чином, живопис відіграє важливу роль, допомагаючи нам краще зрозуміти себе і світ навколо нас.

3. Супергеройський всесвіт у творах українського мальовису

Спочатку важливо зрозуміти, чому виникають супергерої. У кризові періоди, такі як війни, економічні або соціальні конфлікти, людям потрібна психологічна підтримка. Суспільству важливо мати щось, у що можна вірити, мати символи надії, міцності та відваги. Саме у такий період з'явився один з

найвідоміших супергероїв — Супермен. Він з'явився в 1938 році та став дуже популярним під час Другої світової війни. Супермен – прибулець із планети Криптон, асоціювався з "позаземною" божественністю. Поява перших супергероїв саме в Америці і їхня велика популярність зумовлена історичними факторами розвитку США. Американці, позбавлені тисячолітнього спадку прагнули компенсуватися як перед Старим світом, так і перед самими собою.

Створення супергероїв має на меті надихати людей на дії та допомагати їм відчувати себе сильними та впевненими у майбутньому. Ці образи відображають ідеали, спільні для багатьох людей у складні часи, а саме мужність, справедливість та самовідданість.

У сучасному світі ми спостерігаємо цілий вихор супергероїв та сюжетів, які вони втілюють. Кожен з них є унікальним, має свій колір, смаки, декорації та складності характерів та конфліктів. Хоча деякі персонажі можуть бути нам близькими, важливо пам'ятати, що супергерої відображають культуру та світогляд того часу, в якому вони з'являються, і відповідають певним потребам.

Українська комікс-індустрія не мала такого системного розвитку, як у Сполучених Штатах. З початку 1990-х років вона почала приймати значні зміни. Українці протягом усього ХХ століття майже не мали власного національного супергероя, але в 90-ті роки відчули потребу в такому образі. Наша реальність, на щастя чи на жаль, забезпечує достатньо матеріалу для створення таких історій. І нарешті, вони почали з'являтися — і з кожним днем їх стає все більше. Наші мальописи можуть бути важливим матеріалом для того, щоб зрозуміти, яким є український супергерой, який нам потрібен.

Козаки-характерники

Українські супергерої у коміксах відтворюють унікальні риси української культури та суспільства. Вони не лише вражають своїми суперсилами, але й мають глибокий сенс, пов'язаний з історією, міфологією та традиціями України.

Перші українські супергерої відображали козацький епос. Портрети сильних і мужніх чоловіків, що борються з різноманітними викликами, вразили аудиторію. Образи, які ми бачимо в наш час у мальописах, здебільшого відтворюють відомі мотиви.

"Буйвітер" Костянтина Сулими — це втілення національного героя-визволителя в найчистіших традиціях супергеройського коміксу. В цьому мальописі вражають видовищні бої, яскраві кольори, міцні мечі та потужні м'язи — всі елементи класичного супергеройського жанру.

Наприклад, у коміксі "Даогопак" авторів Максима Прасолова та Олексія Чебикіна змальовано образ козаків-характерників з магічного ордену бойових мистецтв. Також варто згадати "Чуб" Олександра Ком'яхова, де головний герой, козак Чубенко, подібно до класичних супергероїв, має кохану, на ім'я Калина, вірного коня – космічного штурмана Орлика. Його місія – врятувати світ.

Закономірно, що козаки стали супергероями, адже вони відомі нам ще з дитинства. На уроках історії нам розповідали про величність козаків, у кіно ми бачили мужніх і безстрашних захисників. Саме козаки є одним з прообразів національного супергероя в українському світогляді.

Укрмен

Багато прихильників українських мальописів знають про "Укрмена". Це знайома назва, що асоціюється з "Суперменом", і вже за цим можна зрозуміти, що очікувати від цього коміксу. Його історія почалася з яскравої рекламної кампанії. Вперше український глядач побачив «Укрмена» ще на Київському КомікКоні у 2017 році. Ще за рік до виходу мальопису. Разючий вигляд серйозного чоловіка у костюмі, схожому на Асасина, з двома асистентками викликав захват у публіки.

Після низки гучних презентацій, інтерв'ю та інших маркетингових заходів комікс був випущений у 2018 році. Проте, мальопис виявився мало відповідним українському духу, більше нагадуючи класичний комікс про "Супермена". Дії розгортаються у Києві, який сам на себе не схожий, а фабула

вписується в стандартну схему "супергерой проти суперзлочів з дешицею магії й нанотехнологій". У цьому сюжеті було замало українського, комікс виглядає вторинно і не виправдовує масштабної маркетингової кампанії та серйозного налаштування. Попри значний обсяг і якісну поліграфію, зміст «Укрмена» не вразив читачів.

Супергерої сьогодення

Останні події в Україні викликали зміну уявлень про супергероїв. Це переклало увагу глядачів з вигаданих персонажів на реальних героїв нашого часу. Історія боротьби за нашу країну потребує визнання мужності й жертвності наших захисників. Учасники війни виступають як нове покоління козаків і сучасні супергерої, чия мужність та відвага вразять майбутні покоління. Їхні історії відображені у мальописах та інших мистецьких формах. Саме ці сюжети стануть частиною культурної спадщини, що нагадає наступним поколінням про справжніх героїв, які змінили обличчя світу.

Вадим Назаров створив образ "Патріота", якого вважають найкращим українським супергероєм. Пригоди сержанта Відірвенка, який спочатку бореться у космосі, а потім на окупованому Сході, динамічні та іноді жорстокі. Мальований комікс успішно втілює образ саме того українського супергероя, який здатний подолати всі перешкоди. У творі йдеться про підступних прибульців "московитів", які ведуть головну серед яких є Біс, який перетворює звичайних людей на ренегатів, змушуючи їх приєднатися до темних сил. Автор провів доречну паралель, порівнявши московитів з прибульцями, які вторгаються на чужі землі. Власне "Патріот" - це бойовий костюм, який надає людині надзвичайну швидкість та силу, і живиться лише від енергії світла. Зло можна перемогти лише за допомогою "Патріота". Можна зробити висновок, що цей комікс орієнтований на політичну ситуацію в країні. Він вбудовує у свідомість читачів оптимістичну програму дій, що надихає суспільство на перемогу.

І на останок я б хотіла згадати про мальописи, автори яких утримувалися від фантастичних чи нереальних елементів. Проте їхні герої можуть бути названі найреальнішими супергероями.

Перша історія, яку я хотіла б згадати, це мальопис "На великій землі" від Артема Чеха та Беати Куркуль. Ця історія розповідає про труднощі адаптації наших військових у суспільстві та тяжкі наслідки психологічних травм. "На великій землі" - це комікс про довгий шлях повернення з війни. Для деяких цей шлях означає подолання десятків тисяч кілометрів на велосипеді, для інших — вчителів нових ролей, а для деяких — буквально наведення порядку в хаосі, адже дехто з них навіть не здатний пройти цей шлях.

Також хотіла б згадати мальований комікс "Кіборги", про який ми згадували у попередніх відео. Ця робота відкриває для нас проблеми та перспективи жанру в українських реаліях. Побудовані на спогадах справжніх бійців, комікси розповідають про причини війни, про її розвиток та про тих, хто захищає нас від загарбників.

АНОТАЦІЯ

У сучасній цифровій епісі Інтернет стає нескінченним простором для розвитку креативності та самовираження. Особливо помітною є тенденція зростання зацікавленості в онлайн-мальописах – українських художніх творах, що виникають на віртуальних платформах, таких як блоги, форуми, соціальні мережі та інші онлайн-ресурси. Поява та поширення цього виду літератури стимулює необхідність вивчення його композиційних та тематичних особливостей з метою кращого розуміння його характеру та впливу на аудиторію.

Метою роботи є дослідження та популяризація українських мальописів через онлайн-медіум, сприяючи підвищенню інтересу глядачів до цієї форми мистецтва. Основним завданням є розкриття значення та контекстуального розуміння мальописів для широкої аудиторії.

Результати роботи полягають у створенні серії відеороликів, що розглядають різні аспекти та періоди українських мальописів. Кожен ролик розкриває важливі деталі, контекст та історію мальопису, спрямовуючи увагу на ключові аспекти його творення та значення.

У результаті дослідження виявлено, що українські мальописи є важливою складовою культурної спадщини, яка заслуговує на увагу та дослідження. Ютуб-канал став ефективним інструментом для популяризації цієї форми мистецтва серед широкої аудиторії. Рекомендації включають подальше розширення тематичного спектра роликів та співпрацю з експертами для глибшого аналізу мальописів.

Ключові слова: мальопис, комікс, ютуб-канал, візуальний контент, популяризація.

ABSTRACT

In the contemporary digital era, the internet has become an infinite space for the development of creativity and self-expression. Particularly notable is the growing trend of interest in online paintings – Ukrainian artistic works emerging on virtual platforms such as blogs, forums, social networks, and other online resources. The emergence and dissemination of this type of literature necessitate an exploration of its compositional and thematic features to better understand its nature and impact on the audience.

The aim of this work is to research and promote Ukrainian paintings through online media, fostering increased interest among viewers in this art form. The primary objective is to elucidate the significance and contextual understanding of paintings for a broad audience.

The outcomes of this project lie in the creation of a series of video clips exploring various aspects and periods of Ukrainian paintings. Each video unveils important details, context, and the history of the painting, directing attention to its key aspects of creation and significance.

Through this research, it has been revealed that Ukrainian paintings constitute a vital component of cultural heritage deserving attention and investigation. The YouTube channel has proven to be an effective tool for popularizing this art form among a wide audience. Recommendations include further expanding the thematic range of videos and collaborating with experts for a more profound analysis of paintings.

Key words: icon painting, comic, YouTube channel, visual content, popularization.

